

Plantijn Hogeschool van de Provincie Antwerpen – EduBRon,
Universiteit Antwerpen – Groep T-Hogeschool Leuven –
Hogeschool Zeeland – Hogeschool Zuyd – KaHo Sint-Lieven –
NHTV Internationale Hogeschool Breda – Provinciale Hogeschool
Limburg – Universitair Centrum voor Talenonderwijs, Universiteit
Gent – Instituut Heilig Graf, Turnhout – KA Hoboken – Pito Stabroek
– Sint-Carolusinstituut, Sint-Niklaas – Sint-Jozefinstituut, Kontich

Datum publicatie: 14.01.2011

Start to study

Starten aan de Plantijn Hogeschool – departement Bedrijfsmanagement

Elke Denoo, Plantijn Hogeschool van de Provincie Antwerpen, departement Bedrijfsmanagement

**Publicatie in het kader van het Interregproject Goesting in Leren en Werken (GoLeWe)
Thema 1: Overgang naar H.O. - Actie 1.5: Overgangs- en combinatietrajecten -
Indicator 1.5f: Uitgewerkt programma voor startdagen in een opleiding H.O.**

**Verduidelijking publicatie: We werkten een programma voor meerdaagse startdagen uit
waarin integratie en informatie centraal staan.**

**Doelgroep: Alle opleidingen aan hogescholen en universiteiten die interesse hebben in
het organiseren van startdagen.**

Het GoLeWe-Project

‘Goesting in Leren en Werken’ is zowel de rode draad als de uitdaging van dit project. We willen bereiken dat jongeren hun kwaliteiten kunnen uitbouwen tot competenties die nodig zijn in de maatschappij en in het werkveld. En dat onze jong afgestudeerden werk vinden dat aansluit bij eigen mogelijkheden, motivatie en ambities en bij het vinden van een plaats in de maatschappij.

De projectacties zijn gegroepeerd in drie thema’s: een vlotte overgang naar het hoger onderwijs, leren in het hoger onderwijs en samenwerking met het werkveld. Concrete acties richten zich op het verbeteren van leercompetenties, op studiekeuzebegeleiding en op leertrajecten die afgestemd zijn op de mogelijkheden van studenten. Er gaat ook aandacht naar studententutoraat en naar competentie management. Acties die bijdragen tot een betere afstemming en samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zijn: werkplekleren en de uitvoering van werkveldopdrachten door studenten, co-creatie van onderwijs en facilitering van de combinatie werken en leren. Goesting in leren en werken gaan hand in hand. Want de nieuwe werknemer is een kenniswerker die zichzelf blijft ontplooiën.

Abstract publicatie

Startdagen zijn populair. Vele opleidingen aan hogescholen en universiteiten zijn overtuigd van het nut van deze dagen. Zowel de sociale als de academische integratie worden bevorderd en uit onderzoek is gebleken dat deze twee onontbeerlijk zijn. Ze verminderen de uitval en hebben zelfs een positieve invloed op de slaagkansen van de eerstejaarsstudenten. Ook de mate waarin de studenten geïnformeerd zijn, speelt een grote rol. We hebben dan ook een programma uitgewerkt waarin integratie en informatie centraal staan.

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Naar het voorbeeld van	5
3	Uitwerking	3
3.1	Doelstellingen	3
3.2	Inhoud.....	4
3.3	Programma.....	4
3.4	Haalbaarheid	6
3.4.1	Financieel.....	6
3.4.2	Praktisch	6
3.4.3	Gedragen door de organisatie.....	6
4	Zomercursussen	7
5	Besluit.....	8

1 Inleiding

Sociale en academische integratie... Beiden hebben ze een positieve invloed op de slaagkansen. Ze hebben beiden ook een remmende invloed op de uitval bij eerstejaarsstudenten. Dat blijkt uit verschillende onderzoeken die de laatste jaren zijn gevoerd door onder meer Lacante en Prins. We willen beiden bij onze eerstejaarsstudenten bevorderen. Een mogelijke piste om dit te bewerkstelligen is om de studenten nog voor de start de school en elkaar te leren kennen, door bijvoorbeeld startdagen. Verschillende scholen, instellingen en organisaties zien het belang in van zo'n gezamenlijk startmoment.

Op Plantijn Hogeschool van de Provincie Antwerpen werd in het departement Sociaal Agogisch Werk voor de start van het academiejaar 2010-2011 een vierdaagse georganiseerd; de "Vliegende Start". Maar ook in andere departementen wordt er gezocht en geëxperimenteerd om de gepaste manier te vinden om de eerstejaarsstudenten te onthalen, nog voor de eigenlijke start van het academiejaar.

Allereerst wordt het voorbeeld van het departement SAW kort toegelicht. Vervolgens wordt een volledig uitgewerkt programma voor startdagen in het departement Bedrijfsmanagement belicht, met de nodige aandacht voor de doelstellingen, de inhoud, de vorm, de structuur en de haalbaarheid. Daarna licht ik graag de zomercursussen toe van het departement Bedrijfsmanagement, die in samenwerking met de VDAB ter beschikking worden gesteld.

We hopen een inspirerend uitgewerkt programma te kunnen presenteren dat voor instellingen, die overtuigd zijn van het nut van startdagen en zelf ook aan de slag willen, een voorbeeld of format kan zijn.

2 Naar het voorbeeld van ...

Maandag 13 september 2010. 13.00u. Er heerst een gezellige bedrijvigheid op de Campus Lange Nieuwstraat. “Vliegende Start” is begonnen. Van maandag tot donderdag hebben nieuwe studenten de kans om kennis te maken met medestudenten, docenten, de opleiding, de sfeer en de stad. Samen met een pak gemotiveerde lectoren gaan deze studenten op zoek naar welke competenties er nodig zijn om te slagen in het hoger onderwijs. Waar het mogelijk is krijgen de studenten de kans om deze competenties bij te spijkeren. De studenten worden ingedeeld in leergroepen; vaste groepen met een vaste begeleider. Hier zullen ze de hele week terecht kunnen met hun vragen. Elke dag begint met een moment samen met deze leergroep. De rest van de dag kunnen de studenten kiezen uit een aanbod aan workshops. Een greep uit het aanbod: time-management, studerend lezen, coöperatief leren, Mijn leerstijl en ik, mindmapping, de taalstrijd, de student digitaal, Maar het hoeft natuurlijk niet allemaal serieus te zijn. Er zijn ook momenten voorzien waar de studenten actief kunnen bezig zijn. Hiervoor kon het Vliegende Start-team een beroep doen op studenten uit het 2^e en 3^e jaar. Donderdagmiddag werd er een kleine receptie voorzien ter afsluiting van de Vliegende Start.

“Vliegende Start” was een initiatief van het departement SAW op de Plantijn Hogeschool, en werd mee mogelijk gemaakt door Baobab-schoolprojecten van de Stad Antwerpen. Studenten kregen bij hun inschrijving een informatiebrochure over de “Vliegende Start” en konden zich inschrijven.

3 Uitwerking

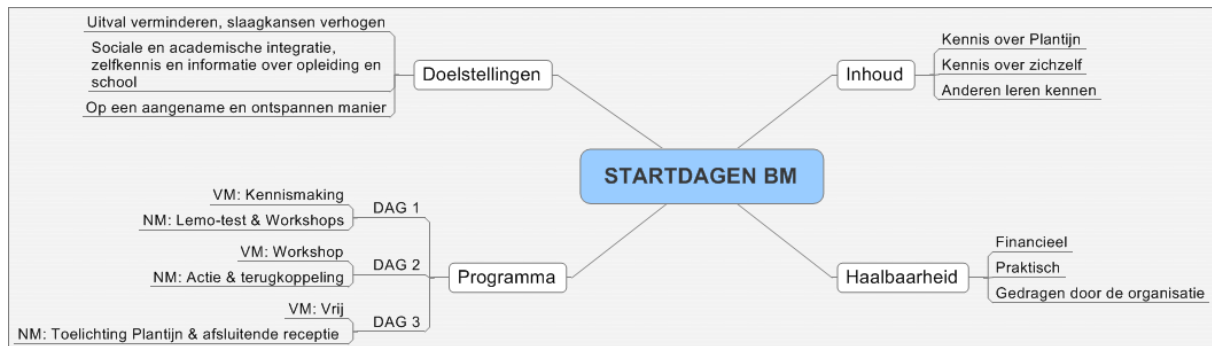
Aan de uitwerking van een goedgevuld, doch haalbaar programma voor startdagen ging een mindmap vooraf, met daarin een aantal cruciale zaken. We stelden ons opnieuw een paar vragen.

Wat willen we bereiken?

Wat willen we meegeven?

Hoe willen we dat doen?

Zijn onze ideeën haalbaar; voor de school en voor de studenten?

3.1 Doelstellingen

We geloven er sterk in dat startdagen ervoor kunnen zorgen dat onze studenten zich meer verbonden voelen met elkaar en de school. De sociale en academische integratie wordt hierdoor verhoogd en uit verscheidene onderzoeken blijkt dat dit een positief effect heeft op de slaagkansen en de uitval vermindert.

Onze doelstellingen kunnen we bijgevolg als volgt oplijsten:

- Uitval van studenten verminderen
- Slaagkansen van studenten verhogen

Dit willen we doen door:

- Studenten meer binding geven met de school of instelling
- Studenten vroeger in contact brengen met elkaar
- Studenten beter te informeren
- Studenten beter te begeleiden bij de start in het hoger onderwijs

En dit alles willen we doen op een aangename, ontspannen manier. We willen geen overvol programma, we willen onze studenten rustig de kans geven om te wennen aan de nieuwe omgeving en mensen.

3.2 Inhoud

Student leert zichzelf kennen: Lemo-test, workshops, Actie!

De Lemo-test is een zelfinschattingstest die peilt naar leervaardigheden en motivatie. Aan het einde van de test krijgt elke student zijn eigen individuele feedbackrapport waar alle 13 competenties worden toegelicht. Er worden ook tips meegegeven om aan deze competenties te werken om er (nog) beter in te worden.

Er worden drie vaste workshops aangeboden, allen met een inhoud die belangrijk is in het hoger onderwijs. Ze worden in verschillende volgordes aan de studenten aangeboden.

Tijdens de 'Actie!' gaat de student samen met een groep medestudenten op zoek naar het antwoord op verschillende vragen over de hogeschool, de opleiding en de stad. Tijdens de nabespreking wordt ondermeer de focus gelegd op de eigen rol tijdens deze opdracht.

Student leert anderen kennen: workshops, Actie!

Tijdens de workshops en de Actie! wordt de student gevraagd om samen te werken met de andere studenten.

Student leert de organisatie kennen: hele dag

Dankzij deelname aan de startdagen krijgt de student de kans om de organisatie te leren kennen. Hij krijgt bijvoorbeeld ook zicht op de schoolcultuur.

3.3 Programma

Woensdag

- 10.30u: onthaal & introductie
- 12.00u: broodje en drankje
- 13.00u: Doe de Lemo!
- 14.15u: WORKSHOP I
- 15.15u: WORKSHOP II

Donderdag

- 10.00u: WORKSHOP III
- 11.15u – 14.30u: Actie!! (zoektocht in en om Plantijn)
- 14.30u: Terugkoppeling in de groepen

Vrijdag

- 13.00u: Toelichting over Plantijn Hogeschool
- 15.00u: Afsluiting & receptie

Toelichting van de verschillende onderdelen:

- Onthaal en introductie

De studenten worden onthaald en krijgen een mapje meer informatie over de school, een plan van de buurt en de agenda van de startdagen. Het departementshoofd heet de studenten welkom en kadert de startdagen. Het team wordt voorgesteld en de agenda besproken.

- Doe de Lemo!

De studenten leggen de Lemo-test af. Ze krijgen dankzij deze test een kijk op hun leerstijl en motivatie. Hier kunnen ze verder mee aan de slag gaan. Tijdens de sessie wordt ook samen met hen naar het individueel feedbackrapport gekeken om, indien nodig, samen te interpreteren.

- Workshops

Onderstaande 3 workshops worden aangeboden in een verschillende volgorde:

- Timemanagement kan je leren!
- Hoe studeren in het hoger onderwijs?
- Wie ben ik? Wat wil ik?

- Actie!!

De studenten gaan in groep op stap. Ze krijgen een vragenlijst met vragen over Plantijn, over hun departement/opleiding en de stad. Er wordt hen gevraagd om niet enkel de antwoorden te noteren, maar ook hoe ze tot dat antwoord zijn gekomen.

- Toelichting

Verschillende zaken worden toegelicht, zoals het Onderwijs- en Examenreglement (OER) en SOVO. Er is een voorstelling van het departementshoofd, de opleidingscoördinatoren, de ombuds en de studiebegeleiders.

De plaats van de school in het Antwerpse onderwijslandschap wordt kort toegelicht. Tenslotte is er ook een voorstelling van de studentenvereniging en eventueel een korte rondleiding door het gebouw.

3.4 Haalbaarheid

Initiatieven om de slaagkansen te vergroten en de uitval te beperken moeten haalbaar zijn. De haalbaarheid van dergelijke initiatieven hangt af van verschillende factoren. Zo zien we ondermeer de financiële en praktische haalbaarheid, maar ook de gedragenheid door de organisatie.

3.4.1 *Financieel*

Allereerst is er de financiële haalbaarheid. Er is een zekere personeelsinzet nodig om alles grondig voor te bereiden en om de drie dagen zelf de studenten te onthalen en met de studenten aan de slag te gaan. Afhankelijk van het aantal (toegestane) ingeschreven studenten moet men dus het financiële plaatje bekijken. Inschrijvingen vooraf zijn dan ook aanbevolen.

3.4.2 *Praktisch*

Aan startdagen gaat een grote praktische organisatie vooraf. Het spreekt voor zich dat alles zeer grondig moet voorbereid zijn zodat de nieuwe student gemakkelijk zijn weg vindt. Ook dit zorgt ervoor dat de student zich sneller 'thuis' zal voelen en zorgt voor een grotere academische integratie. Inschrijvingen vooraf worden opnieuw aanbevolen, omdat men zo een zicht krijgt op de omvang van de verschillende groepen.

3.4.3 *Gedragen door de organisatie*

Startdagen vragen veel voorbereiding en een gemotiveerd team. Dit kan enkel als de organisatie en zijn medewerkers overtuigd zijn van de meerwaarde van startdagen.

4 Zomercursussen

Er gebeurt al heel veel op onze school aan initiatieven om de studenten te onthalen. Zo krijgen de studenten Bedrijfsmanagement bij de inschrijving informatie over de beschikbare zomercursussen. Voor 4 vakken werden zomercursussen ontwikkeld, in samenwerking met de VDAB. Het betreft de vakken Frans, Engels, Nederlands en Duits. Deze digitale cursussen (of via PDF) worden gratis aan de student aangeboden nadat hij zich heeft ingeschreven. De student werkt ze thuis op zijn eigen tempo af.

We noteerden in het academiejaar 2009-2010 35 inschrijvingen. Voor het academiejaar 2010-2011 telden we 26 studenten die de zomercursussen aanvroegen. De zomercursus Frans was telkens het populairst; in 2009-2010 werd deze cursus 31 keer aangevraagd, in 2010-2011 23 keer. Ook de zomercursus Engels en Duits werden vrij vaak besteld; voor Engels hebben we volgende cijfers: voor 2009-2010 telden we 19 studenten, in 2010-2011 17. De zomercursus Duits werd in beide academiejaren 12 keer aangevraagd. De cursus voor Nederlands bleek het minst populair; het werd in beide academiejaren slechts 4 keer besteld.

Na afloop van de inschrijvingsdatum peilden we naar de bevindingen over de zomercursussen bij de studenten. We stuurden hen allemaal een uitnodiging om deel te nemen aan een lime-survey over de zomercursussen. We vroegen hen of de cursus voldeed aan hun verwachtingen, of ze het hele aangeboden pakket hadden afgewerkt en of ze het gevoel hadden dat de cursus hen had geholpen. Tenslotte werd hen ook gevraagd een score te geven op volgende items: gebruiksvriendelijkheid, duidelijkheid en nut. De respons was bij beide bevestigingen zeer laag, slechts 1 student beantwoorde de lime-survey in 2009-2010, we noteerden 3 studenten het volgende jaar. Alle 4 studenten waren wel enthousiast over de zomercursussen en ervoeren de gemaakte cursussen telkens als een meerwaarde. Sommigen vonden dat de moeilijkheidsgraad niet hoog genoeg lag of hadden een moeilijkere cursus verwacht.

5 Besluit

Uit een breed scala van onderzoeken komt naar voor dat startdagen kunnen bijdragen tot een grotere (sociale en academische) integratie en dat die integratie op zijn beurt leidt tot minder uitval en zelfs hogere slaagkansen. Verder blijkt de goed geïnformeerde student, die gemakkelijk zijn weg vindt in de organisatie, zich beter thuis te voelen in de school, wat de integratie op zijn beurt weer bevordert.

We willen dus onze studenten bij aanvang goed informeren en onthalen. Momenteel zijn er op de verschillende departementen een aantal losse acties om dit alles te bewerkstelligen, maar we zijn ervan overtuigd dat al deze initiatieven nog meer zouden opbrengen indien ze zouden gekaderd zijn in een groter geheel. Het spreekt voor zich dat dit initiatief moet gedragen worden door de hele school.

We wilden een uitgewerkt programma voorstellen voor startdagen in het eerste jaar hoger onderwijs. Door het algemene karakter kan het een leidraad zijn voor verschillende opleidingen.

Verklarende woordenlijst en afkortingen

- SOVO: Dienst voor SOciale VOorzieningen van de Plantijn Hogeschool van de Provincie Antwerpen.
- SAW: Sociaal - Agogisch Werk (Departement op Plantijn Hogeschool waar de opleiding Professionele Bachelor Orthopedagogie wordt gegeven).
- VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
- Lemo-test: Leerstijl- en motivatietest, ontwikkeld door Plantijn Hogeschool en EduBRON, Universiteit Antwerpen. Zie: www.goleweb.be
- Baobab: de dienst projectondersteuning voor onderwijsprojecten voor de Stad Antwerpen

Bronnen

- Lacante, M., Lens, W., De Metsenaere, M., Van Esbroeck, R., De Jaeger, K., De Coninck, T., & Santy, L. (2002): Drop-out in het eerste jaar hoger onderwijs. Onderzoek naar de achtergronden, motieven van drop out in het eerste jaar hoger onderwijs. Brussel/Leuven: Vrije Universiteit Brussel/Katholieke Universiteit Leuven.
- Prins (s.d.): Studieuitval in het wetenschappelijk onderwijs. 6p.